

Eau e ma söra : cumedgia in ün act da Dr. Fl. Melcher : suainter Paul Perron

Autor(en): **Melcher, Fl**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **36 (1922)**

PDF erstellt am: **12.07.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-195340>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

EAU E MA SÖRA

CUMEDGIA IN ÜN ACT DA DR. FL. MELCHER
SUAINTER PAUL PERRON

Temp: preschaint. — Lö: citted da provinza.

Persunas:

Paul

Berta, sa duonna

Duonna Cilgia, mamma da Berta

Maria, fantschella.

I. Scena.

Paul e Berta.

Berta (davous las culissas, a dretta): Eau t'arov, cher Paul!

Paul (eir davous): Na, e madinà —!

Berta: Sto co, eau t'arov aunch'üna vouta —

Paul: Na, ed aunch'üna vouta na!

Berta: Ed eau vögl, cha tü stettast —

Paul (entrant da dretta, cun tas-cha, chapè e bastun. El metta que tuot sün maisa): Tü nu'm tagnast inavous!

Berta (gnand zieva): Ma schi che dess eau dir a ma mamma!

Paul (avanzand): Che cha tü voust, ma chera, che cha tü voust! Di ch'eau saja a chatscha dad uors al pol del nord u ch'eau clappa liuns nel desert Sahara.

Berta (da dretta): Paul, tü est propi poch scort.

Paul: Perchè tauntas dumandas? Eau part per Cuir, dunque sarò eau in ün pèr uras a Cuir, scha'l tren nun fo la cupicha, o scha'l muond nu vo suot.

Berta: E ma mamma chi vegn a bella posta accò, per im-
prender a't cognoscher.

Paul: Que's bain *que* ch'eau tem, ed eau part a bella posta, per nun fer sia cognuschentscha. Ma, Segner, nun ais il muond grand avuonda, per cha duas persunas nun possan viver in quel, sainza s'inscuntr'er? *Sto* ella imprend'er a'm cognuoscher, *stögl* eau imprend'er a la cognuoscher? Cur cha'ns maridettans avaunt ün an, eira mieu unic giavüsch, cha tü am schinagiast culla cognuschentscha da ta mamma, chi quella vouta non pudet, causa malattia, gnir allas nozzas.

Berta: Eau crajaiva, cha tü fessast be spass, güst uschè bain, scu ch'eau nun pigl stül seri tias idejas sur las söras in generel. Ma mamma eira quella vouta amaleda e nu podet gnir, ma uossa ho ella sieu bun dret, d'ans fer üna visita.

Paul: Uschè nun eirans perinclets.

Berta: Tü voust propi ster sün tieu püt? Tü non poust propi na ster our ma mamma, sainza niauncha la cognuoscher?

Paul: Ma schi perche ho ella eir dad esser ma söra?

Berta: La cuolpa ais in ogni cas be tia!

Paul: Be l'istess, ch'eau saja la cuolpa o na. Basta — cun ma söra nu vögl eau gnir issembel — eau part per Cuira.

Berta (gritta): Que'm paress, chi füss uossa avuonda, Paul, scha tü vuost propi fer a ta testa, schi't mussarò bain eau, che — che —

Paul: Ebain? Che?

Berta: Che chi ais üna duonna noscha in chesa. Scha tü t'almaintast adüna dallas noschas söras, schi't stun eau buna, cha tü clapparost üna pipra in uorden.

Paul: Tü, tü voust gnir üna pipra? Cun quista bella vistigna, cun quists amabels ögls e cun quist courign plain amur e bunted, üna pipra? Vo, vo, que nun est tü buna dad esser (la voul der ün bütsch).

Berta (as volvand cun trida grazcha): Eau nu vögl üngüns bütschs da te (ella cuverna la vista culs mauns). Povra disfortüneda cha sun! Tü non offendast be a ma mamma, ma eir adami. Oh, oh, que nu poss eau pü soffrir! (As bütta in üna chadregia.)

Paul: Mo, mo, ma chera duonnetta, be na larmas! Quieta't, tü stest co cun ta mamma legr'e containta, dintaunt ch'eau a Cuira, d'increschantüm nun pudarò bod viver sainza te.

Berta: Simuladur! Dintaunt cha tü at divertast a Cuira, voust tü dir — forsa dafatta cun otras duonnas. (Scuffundand.) Cur cha tü tuornast, nu'm chattarost pü co.

Paul: Cu? Ah, nu discuorrer uschè. E nu crider.

Berta: Sto bain, pür vo, pür vo! Pü tard giarò que tuot a glivrer bain — eau dscharò tuot cun ma mamma.

Paul (cuffortand): Que nu vulainse sperer!

Berta (scuffundand): Ed ella am pigliarò a chesa cun ella.

Paul (sagliand sü): Ah! (Giand a grands pass sü e gio per stüva.) Ah, quellas femnas! Scha savess be cu fer.

Berta (per se): El s'abalcha tuottüna. O, ils homens! (Scuffundand dad ot.) Tü nu'm hest pü gugent!

Paul: Che idejas eir! Vus femnas pigliais eir dalum la chosa memma stippa, dalum cha que nu's vo per testa. (Vo sü e gio dandettamaing.) Uschè vo que forsa!

Berta: Che dist?

Paul: Chera Berta.

Berta (per se): Aha! (Dat ot): Cher Paul!

Paul: Eau stun co!

Berta: Oh, quecò savava. (Sto sü e'l vout cuorrer al culöz.)

Paul: Eau nu stun co!

Berta: Cu?

Paul: Que vout dir...

Berta: Que vout dir?

Paul: Eau am dun our per mieu egen frer! Dal momaint cha ta mamma aintra in chesa, nu sun eau pü *tieu hom Paul*, ma mieu *frer*, *tieu quino Giachem!* Üna bun'ideja, che?

Berta: Pütost üna cumedgia, chi nun ho dafatta ünguotta per se.

Paul: Scha tü est containta, stun eau co, cas contrari part eau sül momaint.

Berta (ün po gritta): Ma quecò ais bain darcho be ün da tieus chaprizis!

Paul: Ta mamma nu'm cognuoscha, ne persunelmaing, ne gio da fotografias spetta, co stögl eau dalum giavüscher da piglier gio il medaglion (il piglia gio dalla chadaina).

Berta: Ma Paul, che fest!

Paul: Ma fotografia ais in quel e'm pudess tradir. (Metta il medaglion in giloffa.) L'anè pigl eau eir our. Uschè! Uossa he eau la megldr'ocasiun d'imprender a cognuoscher, sainz'esser cuntschieu, cu cha ta mamma ais e s'impaisa invers me. Eau at pu-

daregia comprover, cha que nu sarò inguotta d'bun, perche tuot las söras . . .

Berta (mez gritta, mez riand, l'interrumpand): Nu velan ünguotta, las söras nu paun ster our lur dschenders, las söras mettan aint il nes dapertuot, las söras frizzan sü la duonna, las söras vöglian cha 'ls dschenders sajan adüna suot la pantoffla . . . ah, am mauncha il fled!

Paul (ün po parmalo): Est containta cun mia proposta?

Berta: Eau stuarò bain, noschum cha tü est, uschigliö vest auncha e m'implauntast co suletta! Ma eau at di par l'oravaunt, cha tü fest ün grand tüert a ma mamma.

Paul: A vzarons. Dit e fat! Eau stun co e sun da co davent meu frer Giachem! (Iron.): Cu ch'Ella guard' our stupend hoz, diletta quineda.

Berta (s'inclinand): El ais fich galant, sar quino.

Paul: Sgür ch'Ella ho lungurella durante l'absenza da sieu hom?

Berta: Al incontrari, eau sun containta d'esser libra d'el.

Paul: Suos-ch eau forsa piglier quaist discuors, scu scha mia preschentscha non La füess disagreabla? (Cun patos): Oh, madame . . .

Berta: O signur Giachem!

Paul: Sch'Ella savess, cu cha meu cour batta in La vzend — eau L'am — (s'inschnuoglia avaunt ella).

Berta: Miserabel — davent da me —!

Paul (stand sü): Mah, que co ais ün po bger, da'm numner ün miserabel. Ün bütsch am dest tuottüna! (la bütscha.) Ed uossa aunch'ün sench güramaint! Ne tü ne eau non sus-chains tradir quista cumedgia a ta mamma!

Berta: Que vo bain. Eau nu tradesch ünguotta, be cha tü sapchast taschair.

Paul: Sainza temma.

Berta: Pür spetta, chi so ch'eau nu't sforza lotiers. (Branclöz.) Tü stoust surgnir respet avaunt ma buna mamma, chi sgür bricha nu marita ne tia disidenza ne tia antipatia.

Paul: Na, na!

Berta: Eau scumet, cha tü imprendast auncha a la respetter ed avoir gugent!

II. Scena.

Paul, Berta, Maria.

Maria: Duonna patruna, üna charrozza cun püssas coffras ais fermada avaunt chesa. Eau craj, cha sa mamma saja riveda.

Paul e Berta: Già uossa?

Paul: Tü dschaivast tuottüna, ch'ella gniss pür a mezdi?

Berta: Schi! Ma ell'ans ho bain vulieu fer üna surpraisa.

Paul (malizhuoss): La prüma gentilezza da ma söra! Da quistas surpraisas nun he eau üngün buonder.

Berta: Eau vegn incunter. (A parte): Tü pür spetta, a ti vögl eau eir fer üna surpraisa.

Berta e Maria (sortan per mez our).

III. Scena.

Paul sulet.

Uossa ho que nom piglier insembel tuot la pazienza, Paul. Ün inimih terribel s'aprosma, pü terribel cu che chi saja, cu tuot las strias da Chapella: la söra! Quist pled disch tuot! Que ais propi fich naiv da ma duonna, da crajer cha *sia* mamma fatsch' ün excepziun della regla. A tuot ils homens vögl eau der ün famus exaimpel, cu ch'ün po imprendet a cognuoscher sa söra in sia intera fosdet e noschdet. Oh, eau saint a gnir, que sarò ella. All'erta! (Vo ün po inavous.)

IV. Scena.

Berta, Duonna Cilgia, Paul.

Cilgia (metta il chapè sün maisa e's metta in mez traunter Berta e Paul). Schi, schi, co füss eau alla fin, ma chera figlia! (Ella bütscha a Berta.) Ma lascha 't garder inandret — pü cu ün an cha d'essans separadas — ün lung temp! Tü est propi ün po sblecha, mieu cher infaunt. E tieus ögls nun glüschan uschè cler, scu ch'els am eiran in memoria.

Berta (suspirand): Schi, schi!

Cilgia: E tü suspirast? Nun t'allegrast brich da revair ta mamma? Tü est bain fortunada?

Berta: Que't quintaregia pü tard. (Mussand sün Paul): Co at preschainta —

Cilgia: Mieu cher dschender, eau sè già. (Vo vers Paul.)

Paul (s'avanzand a snestra): Cun pardun, Duonna Cilgia, eau non sun sieu dschender, dimperse —

Cilgia: Na mieu dschender Paul, dimperse —?

Berta: Il frer da mieu hom, sar Giachem. (A Paul): Nischi, mieu *cher* quino, cha tü hest la bunted da tegner ün po cumpagnia a ma mamma, dintaunt ch'eu vegn a vair, scha Maria ho eir tuot drizzo in staunza da visitas. A bun ans vair. (Ella fo duos pass vers l'üsch a dretta, as volva dandet e's bütta intuorn culöz a sa mamma, chi ais tuot stupefatta.) Ah, ma buna, ma chera mamma! (Sorta a dretta.)

V. Scena.

Cilgia e Paul.

Paul (per se): Che curius fer tuot in üna vouta da ma duonna. Scu sch'ella füss a momaint alla disparaziun. Hm . . .

Cilgia (chi tuot surpraisa ho guardo zieva a Berta, guarda lura a Paul e quaist ad ella): Esa forse scuntro qualchosa a ma figlia?

Paul: Na ch'eu savess, duonna Cilgia! In quist momaint eir 'la auncha legr'e containta.

Cilgia: Uschè nun l'he eau auncha mê visa!

Paul: Duonnas giuvnas giaun a glünas. Ma ch'Ella piglia piazza. (El muossa sün üna chadregia.) Eau fatsch sprauza cha ma duo — ma quineda as sdovla in chadafö ed in murütsch. Sgür ch'Ella ho üna fam naira?

Cilgia: O, niauncha taunt. (As tschainta e guarda stüdgiant sün Paul)

Paul (per se): Ella am fixa cun ün'öglia poch agreabla. Sch'ella avess forse qualche suspet, ch'eu —? Ah che, que ais impossibel. (As tschainta dall'otra vart della maisa.)

Cilgia: El ais dunque il frer da mieu *cher* dschender!

Paul: Schi, stimedada duonna Cilgia, e nus essans perfin frers dschimels. Nus gnittans al istess temp sül muond e'ns sumagliains ch'ün nu'ns cognosch'ün dal oter.

Cilgia: Ed inua ais mieu dschender? Probabel ho'l affers d'importanza?

Paul: Schi, affers d'importanza a Cuir, ed eau il rimplaz accò. Eau cuffort la povra duonn'abandunada —

Cilgia: Aha, mieu dschender ais davent. Quecò nu m'ho 'la scrit, ma figlia. Ed eau chi sun gnida apostà per fer sa cognuschentscha.

Paul: In quist cas ho Ella propi gieu pocha fortuna, perchè mieu frer starò probabel davent ün pêr eivnas. Eau nu se, sch' Ella ho temp uschè lönch —?

Cilgia (per se): Que crastiaun nu'm plescha brich. (Dad ot): Probabel ho 'l stuieu partir dandettamaing?

Paul: Schi, schi — dandettamaing. Mieu frer dschet da stovair partir dalum per affers da granda prescha, e ch'el uschè melavita nu gnarò pü a pudair fer la cognuschentscha cun Ella. (Per se): Nu s'inacordsch 'la auncha ünguotta?

Cilgia (per se): Que pera, cha mieu sar quino am vöglià spedir pü bod pussibel davent da co. Co aise qualchosa suot la tschendra! *

Paul: Que 'm farò plaschair, da La tegner cumpagnia durante l'absenza da mieu frer. (Per se): Lönch, scha Dieu voul, nu starò 'la co. —

Cilgia: El, mieu sar quino, El ais fich gentil! Ma eau sper tuottüna da podair auncha fer la cognuschentscha da mieu dschender in persuna. Eau nun he üngüna prescha da turner a chesa, e per püss motivs vögl eau eir ster co.

Paul (per se): O Dieu! (Dad ot): Que 'ns fo propi plaschair.

Cilgia: Eir ad El? (Stand sü plaun sieu.) Sajans sincers ün invers l'oter. Eau nun incleg auncha inandret la situaziun. Eau m'impissaiva da chatter ma figlia fortuneda, legr' e cuntainta in cumpagnia da sieu cher homet, e güst il contrari pera dad esser il cas. Ma figlia m'artschaiva quasi in larmas, schabain ch'ell'eira uschigliö l'algrezza stess e ch'ella eir ultimamaing am scrivaiva las chartas las pü allegraivlas del muond. Eau stögl dir, cha la tristezza da ma figlia, l'absenza da mieu dschender e — ch'El nun piglia in mel — Sia preschentscha, am sun vairas ingiuvineras.

Paul (stand sü): La tristezza da chera Berta —

Cilgia: Da chera Berta?

Paul: Scu quino e quineda ans clamains nus adüna per nom.

Cilgia: Ahaa!

Paul: Ella nun po crajer, cun che affecziun ch'eu, scu paraint, la trat. E non sun eau, scu frer da sieu hom, per uschè dir, sieu protectur natürel?

Cilgia: Hei, hei! Mo, fintaunt ch'eu sarò co, pigliarò eu üna part da sia protecziun sur da *me*. Per oter — El am volaiva quinter, perche cha ma figlia ais uschè trista. Forsa cha'l cumgio da sieu hom —

Paul: Hm, hm! (Svelt): Natürel, natürelmaing, que sarò bain que. (Per se): Quella am fo da tuotta sort dumandas poch agreablas e'm fixa in ün möd — in ün möd...

Cilgia (per se): Eau saint, co esa arrivo qualchosa, e quist signur am voul giuer üna cumedgia.

Paul (mussand a dretta): Co vegn Berta.

V. Scena.

Paul, Cilgia, Berta.

Berta (da noscha glüna, a dretta): Uossa, chera mamma, he eu temp da baderler ün po cun te.

Paul (per se): Que co am darò üna curiusa baderleda (vo duos pass inavous).

Cilgia: Schi, schi, badarlensa ün po, ma tü 'm perast trista.

Berta: Chera mamma, que nu güda tuot ünguotta, eu nu vögl e nu poss taschair ünguotta cun te. Ma chera, ma buna mamma! (El' as bütta cridand al pet da *Cilgia*.)

Paul (per se): Scha savess be, che diamper cha ma duonna ho tuot in üna vouta. Uschè nun eirans inclets.

Cilgia: Mieu cher infaunt, tü cridast — tü est disfortüneda?

Berta: Terribel disfortüneda! Giachem — eu vulaiva dir Sar Giachem co at varò tuot quinto?

Cilgia: Tieu quino m'ho quinto, cha tieu hom ais partieu.

Paul: Schi!

Cilgia: Ma perque lo nu drovast esser uschè trista?

Berta: Per que lo? Na, na. Ma sest tü eir il perchè, ch'el ais ieu davent? Ah, mamma, chera mamma!

Paul (svelt): Berta, tü nu vularost bricha tradir? —

Berta (stand sü): Ch'El fatsch'il bain da taschair, sar Giachem. Ma mamma sto savair tuot, tuot.

Paul: Ma nossa perincletta (fo segns da taschair).

Cilgia: Tü 'm fest morir d'impazienza, cher infaunt.

Paul (per se): Che voul ella dir?

Berta: Mia conscienza as fo valair memma, per cha ma buocha pudess auncha taschair. Zieva avair vis ma mamma, am trupag eau avaunt me stess. Ella, chi'm ho tgnida in chüra da pitschna insü, chi m'ho musso a dir la vardet, a fügir il mel, ella, chi suletta am voul bain, ella, quista mamma, nu vögl eau offender tres üna manzögna. Ella sto savair tuot.

Paul (per se): Cha'l diamper eir. (Dad ot): Ch' Ella nu taidla a ma duonna — vulaiva dir ma quineda, duonna Cilgia (a Cilgia da bass). Eau sè, cha Berta as lascha qualchevouta surprendre da melanconia ed allura, so 'La, discuorra ella da tuotta sort filistuachas.

Cilgia (dad ot): Sar Giachem, El tschercha, eau nu se our da quèls motifs, da'm confuonder e mner pel nes. La vusch della natüra tschauntscha our dalla buocha da ma figlia. (A Berta): Discuorra, mieu infaunt; eau saint, cha tü hest da'm confesser chosas poch agreablas, e svöda tieu cordöli e pisser in mieu cour. Nun hest pü gugent, cha nus gjajans sulettas in ün' otra staunza?

Berta: Na, na. Co, avaunt quist signur discurrirò eau, perche eau he piglio üna decisiun, chi vo tiers eir ad el.

Cilgia: Schi pür di.

Berta: Que sto our. Ebain! (Las duos duonnas piglian piazza.)

Paul (a sinistra, in peis): Ebain! Que'm do propi da buonder!

Berta: Cur ch'eau am maridet avaunt ün an, vivaivans nus duos, Paul ed eau, scu 'ls culombs, fortünos, legers e containts.

Paul (per se): Vo bain!

Berta: Inua ch'eau guardaiva, be clera splendor del sulagl, üngüna nüvlina nun ins-chüriva il tschel serain.

Paul (per se): Fich poetic!

Berta: Cur ch'eau m'impais a quel bel temp, am batta il cour uschè ferm nel pet, scu sch'el voless smagagner tuot las bellas algordaunzas.

Paul (per se): Per bacco!

Cilgia: Mieu pover infaunt, schi nun est pü fortüneda cun tieu hom?

Berta (per se): Passos, passos sun ils bels temps! Las prümas eivnas eira eau taunt fortüneda ed eau crajaiva eir, cha mieu cher hom füss taunt fortüno. Ma chi po cognoscher il cour dels homens, chera mamma? El sumaglia als giats, chi stendan our tuot in üna vouta las griffas, sch' ün ils glischa. (Cun tscheruna.) E mieu hom porta ün tël giat in sieu intern.

Paul (giand vi traunter tuottas duas). Ma Berta, eau voless tuot-tüna giavüscher —

Cilgia (stutta): Che mauncha?

Paul: Dumand s-chüsa! Ch'El'as lascha pür quinter inavaut! Eau sun be il quino, a mi alla fin nu'm vo que tiers ün-guotta, cu cha Berta discuorra da sieu hom.

Berta: Que suos-ch'El dir, sar Giachem, zieva tuot que chi ais passo?

Paul: Ma s-chüsa, ma chera duo— quineda, eau nu sè —

Berta: Ebain, allura ch'El tascha. Las fintas non güdan ün-guotta. A vain eir ad El sieu tur!

Paul (as retira ün po).

Berta (a Cilgia): Bain bod m'inacordschet eau, cha mieu hom dvantaiva main amiaivel, main complaschaint, main bun. Pü vi e pü suenz am laschaiva el a chesa suletta las sairas, per ir el a radunanza, a seduttas — e — so Dieu inua. Üna saira — duas sairas — trais sairas — quatter sairas, alla fin set sairas avaiva eau per cumpagnia be mieu canarin. (Scuffuonda.) Co, üna saira tard, na, üna *not* — eau m'algord cha l'ura del clucher battaiva già las duos — co sentit eau ün güvlöz ed ün sbragizi our in via avaut chesa; eau stet sü in sez cun larmas ils ögls e cumanzet a tadler! Taidla, taidla . . .

Paul (per se): Que co ho'la ivulo our d'ün roman!

Berta: A gnit aviert la porta, ün hom gnit sfracaschand da s-chela sü, eau sentit, cu cha la clef sgrizchaiva nella serradüra, sgür tschinch minuts. (Stand sü): Eau saglit our let, ün terribel presentimaint m'assaglit, eau currit in suler, avrit l'üsch e mieu hom as büttet in mia bratscha. Eau det ün sbreg —

Cilgia (chi eira steda sü cun Berta): Oh!

Berta (cun importanza): El avaiva sü üna terribla!

Paul: Be plaun, be plaun, eau nu m'algord ne brich ne zich.

Berta: Sar Giachem, cu as pudess El eir algorder? Quella vouta, nus duos niauncha nu'ns cognuschaivans!

Paul: Que ais vaira — vo bain, vo bain, nus nu'ns cognuschaivans auncha! (Per se): Mo Segner, cu cha quellas duonnas saun eir dir manzögnas! (Vo sü e gio agito.)

Cilgia: Que ais bainschi üna povra fatschenda. Ma tü nun t'avessast stuieu agiter taunt per quecò. Tuot ils homens haun co

e lo lur bunas parts e lura eir lur momaints debels. E sgür, cha tü hest eir fat la chosa pü granda da que ch'ell'ais steda.

Paul: Que es bain que cha m'impais eir eau, que nun ais possibel, cha — mieu frer hegia pudieu fer têlas chosas.

Berta: Pür taidla inavaunt, ma mamma.

Paul (resigno): Schi tadlain inavaunt. L'istorgia vain pü vi e pü interessanta.

Berta: Que füt la *prüma* vouta. Ma que nu rastet tiers que. Üna sairä, duas sairas —

Paul (continuand): Traissairas, quatter sairas, alla fin setsairas—. Haha!

Berta: Sar Giachem, ch'El nu metta tiers il pisser, ch'el m'ho fat, eir auncha las giamgias. Oh, ma mamma! El s'ardet alla bavranda e füt da quel momaint invi pers per me.

Cilgia: Che dess eau dir a tuot quai? Tü hest tschinquantamilli almantaunzas da tieu hom. Nun avaivast tü forsa da't imbütter eir qualchosa? Nu l'inclegiaivast forsa, o nu'l savaivast fer agreabla la chesa?

Paul (per se): Guarda be co, la veglia ais fich radschunabla!

Berta: Cu il vess eau podieu tegner? Magnets pü ferms l'attraivan. Eau nu se, eira que il gö, la bavranda o forsa dafatta otras duonnas. Eau stuet imprendder a fer sainz'el. Dallas sairas taunt sulas e lungias gnittan dis suls e lungs, dals dis eivnas —

Paul (malizchus): Ün'eivna, duas eivnas, trais eivnas —

Cilgia: Mieu cher infaunt, que cha tü'm quintast co, se eau apaina incler e nu'm voul aint il cho. Auncha avaunt ün'ura avess eau volieu gürer, cha nun saja sün quist muond ün pêr pü fortüno, cu tü e tieu hom. Ma schi eiran tuottas tias chartas taunt plain umor be simulaziun ed üna cumedgia? Berta, Berta, in quist' arte perast d'avair fat grands progress.

Paul (per se): Que so be il cher Segner! Neir eau nu vess mê cret quetaunt.

Berta: Schi, eau he simulo. Chera, buna mamma, ta figlia ais dvanteda uschè noscha. Ma sgür, eau avess bain confesso pü bod, scha — scha —

Paul (per se): Scha tuot l'istorgia nu füss spüras manzögnas.

Berta: Scha *el* nu füss gnieu e'm vess cussoglio da taschair.

Cilgia: Chi?

Berta: El am volaiva cufforter —

Paul (agito, s'avaunza a snestra): Chi't volaiva cufforter?

Berta: Que dumanda *El*, sar Giachem? Mamma, guarda'l, co ais el!

Paul: Ma cu, eau?

Berta (in mez, agiteda): Nun ais El gnieu tar me! nun ho El cullas bellinas savieu guadagner ma confidenza? Non ho El dit, cha Sieu frer nu marita mia amur? Ch'eau dessa pür esser contenta e da buna vöglija? Ch'El am vöglija tegner cumpagnia, cur cha mieu hom non füss a chesa! Non ais El gnieu eir hoz per am cufforter, sar Giachem?

Cilgia: Cu? Che stögl eau udir, sar Giachem?

Berta: Ah, cun da tuottas sorts plaschantignas am mettet El aint las uraglias plainas. Prüma crajaiv'eau, cha que füss be compasschiun, ch'el pigliess part per me; El faiva, scu sch'El ans voless metter darcho insembel e'ns fer gnir parüna, mieu hom ed eau. Ma na, ingianner, ingianner miserabelmaing am volaiv'El.

Paul: Ma Berta, che voul que dir?

Berta: Ch'El nun am clama Berta. Eau he imprens a'L cognuoscher. O ma mamma, o mamma. (Ella pozza la fatscha al pet da Cilgia, chi ais tuot smorta.)

Paul: Berta, quist giuer cumedgias ais tuottafat — (El la voul clapper per ün bratsch.)

Cilgia (tscherchand ils plets, in mez, gritta): Halt, sar Giachem! Scha qualchün giova cumedgia, schi ais que El e na ma povra figlia. Ella disch la vardet, dintaunt ch'El piglia la liberted, in preschentscha d'üna duonna inandret, da —

Paul: Ch'Ella s-chüsa, duonna Cilgia, que co vo memma inavaunt. Ella ho, schi, tuotta radschun, dad esser gritta, ma da tuot l'istorgia niaunch'ün pled nun ais vaira. Tü stoust piglier inavous tuot, Berta.

Berta: Na, na! (Per se): Che farò'l uossa? As darò'l da cognuoscher?

Paul: Na? Allora am sforz'Ella adami da discuorrer.

Berta (cun malizcha): Sch'eau Il sforz, schi ch'El dia pür!

Paul: Na, que nu vela la paina. (Per se): Co sun eau ieu in üna curiusa buoglia.

Cilgia: El ho udieu, sar Giachem, che cha ma figlia ho dit. Ella sarò eir ün po la cuolpa vi da tuot insembel, ma El, sar Giachem, El as stuess trupager. Ün bel ed ün bun frer ch'El ais. El ho agieu invers Sieu frer, cha que ais üna varguogna. Zieva l'avair frizzo sü cunter sa duonna, ho El —

Paul: Ma, eau giavüsch —

Cilgia: Queco am disch mieu saun güdizi da mamma. El, schi El, ho mno Sieu frer sülla noscha via, El s'ho chatscho in quista chesa —

Berta: Schi, schi!

Cilgia: El ho fat finta da piglier part e volaiva allura sco ün luf sdrapper l'agnè innozaint.

Paul: Ah, ah!

Cilgia: E que L'ais sto fich leiv. El cognuschaiva ils cours innozaints da tuots duos. Scha Berta ais gnida tratteda poch bain da sieu hom, schi ais que sia egna cuolpa. Duonnas giuvnas haun da tuottas sorts idejas, e scha lur hom nun las fo adüna la cuort e las adorescha, sch'el non suos-cha negliger sieus affers e sieus amihs, allura crajan ellas dalum be mel e's mettan in testa d'esser disfortünedas.

Berta (a dretta, scuffundand): O, o!

Cilgia: Schi, pür scuffuonda, perchè sgür cha tü hest do la prüm'occasiun. El ais nel fuonz ün bun crastiaun. Tü nu craja-rost forsa, ch'eau hegia do mieu consentimaint culs ögls sarros. Adascus m'avaiv'eau infurmeda supra sieu character, sa vita, sas relaziuns da famiglia. Que sto esser ieu curiusamaing, sch'el tuot in üna vouta avess d'esser dvanto ün crastiaun uschè nosch, uschè miserabel, scu cha tü il descrivast.

Paul (dad ot): Stupend! (Per se): Che söra!

Cilgia: Ed allura pür, cur ch'ün ho da che fer cun ün tël cufforteder, scu quaist co, chi disch mel da sieu egen frer. O fudi, fudi, trais voutas fudi! Uossa cognuoscha El mi' ideja, uossa so El che ch'El ho da fer. (Vo ün pèr pass a dretta, davous la maisa.)

Paul: Si'ideja da mieu frer ais fich lusingianta per el. Eau L'ingrazch, eau L'ingrazch fich.

Cilgia: El vo memm'inavaunt in si'impertinenz. Eau stun uossa co in nom da mieu dschender e 'L cumand da banduner dalum quista chesa.

Paul: Cu? Eau, eau dess banduner la chesa? Grazcha! Berta, saintast, che cha ta mamma am cumanda?

Berta: Ch'El giaja, schi ch'El giaja. Tuot que cha ma mamma voul, dess dvanter.

Cilgia: El ho sentieu. Suos-cha giavüscher? (Ella vo per la roba da Paul.) Co ais sieu chapè, co sieu bastun, co sa tas-cha, ch'El giaja in nom da Dieu.

Paul (piglia la roba ün zieva l'oter): Nun ais mel! E sch'eau m'impais, ch'eau avess be da dir ün pled

Berta: Schi ch'El il dia!

Cilgia: Ma che voul que dir?

Paul: O, ünguotta, ünguotta! (Per se): Üna situaziun del diamper! Dess eau rumper mieu pled? Mê pü! (Dad ot): Na, na!

Berta (per se): Guarda be co, che testa!

Cilgia: Che spett'El auncha?

Paul: Ch'Ell'am permetta auncha üna dumanda, duonna Cilgia. Fo Ella quint da ster co fin cha mieu frer tuorna?

Cilgia: Eau pigliarò ma figlia cun me per la proteger. Schi, madischi, cha nus partins auncha hoz.

Berta: Schi, nus partins! Davent, davent da co!

Paul (do our il scuffel).

Cilgia: Sar Giachem! que'm paress, cha co nu füss ünguotta da rir. Eau L'invid aunch'üna vouta da banduner quista chesa, in nom da mieu dschender.

Paul: O, eau sun fich serius. Eau Las bandunerò sül mo-maint. Ch'Ell'am permetta be da piglier cumgio da Berta.

Cilgia: Eau nun sé, sch'eau suos-ch permetter quetaunt.

Paul (cun patos): Ch'Ella s'impaisa bain, duonna Cilgia, que ais per adüna.

Cilgia: Voul El gürer que?

Paul: Gürer? Schi! Giachem mê nun pizzarò in quista chesa, mê nun discurrirò cun duonna Berta, el starò, cun ün pled dit, saimper dalöntschi dad ella.

Cilgia (giand inavous): Ebain, allura ch'El piglia cumgio, ma ün po alla svelta, scha sus-chess giavüscher.

Paul: Sainza pisser! (Vo per mez our vers Berta, clappa sieu maun, il bütscha e disch da bass): Comedianta! E tuottüna nu farost ir tres, que cha tü voust. (Dad ot): Ch'Ella stetta bain, duonna Berta — per adüna. (Da bass e svelt): Que ais propi mieu seri. (Dad ot): Eau partirò auncha hoz. (A duonna Cilgia): Ed Ella, duonna Cilgia, ch'Ella saja asgüreda da mia plaina stima e reverenza. Reveridas. (Sorta.)

VII. Scena.

Berta a dretta, duonna Cilgia a snestra.

Berta (per se): El nu faro bain bricha na la nardet da partir per del bun?

Cilgia (giand vers l'üsch): Finelmaing ais el davent. Ma que ho volieu. — Usche, ma figlia, ed uossa vulains *nussas* duas dis-cuorrer ün pled insembel.

Berta (distratta): Scu cha tü voust, chera mamma. (Per se, giand vers la fnestra): Eau vögl tuottüna vair, sch'el banduna propi la chesa.

Cilgia (a dretta): Tü hest güst taunta cuolpa cu quist bel quino. Dieu saja ludo, ch'eau sun auncha gnida a temp.

Berta (alla fnestra, per se): Maria ais ida per üna charrozza. Ah, ma, que ais memma.

Cilgia: Prüma hest agieu mel invers tieu hom ed allura auncha do curaschi a quist bel musjö.

Berta (guardand our da fnestra, distratta): Schi, schi, propi la vardet.

Cilgia: Che guardast tuotta pezza our da fnestra? Eau nu vögl sperer, cha que't displescha da vair a partir quist bel!

Berta (svelt): Na, na, eau am vögl be persvader, sch'el propi — (Dad ot, cun temma): Schi propi, el as metta nella charrozza — Ah, esa pussibel! (Agiteda): El parta propi.

Cilgia: Mo bain! Spettaivast forse qualchos'oter?

Berta: Na, dafatta brich — al incontrari, que'm fo plaschair, ch'el vo. (Ella ria sfurzedamaing, allura per se): El m'imnatschet — el dschet per adüna — na que nu po esser. Que fess bain rir. (Dad ot): La charrozza parta güst!

VIII. Scena.

Cilgia, Berta, Maria (aintra).

Berta (agiteda): Che portast?

Maria (da bass a Berta): Ün bigliet dal sar patrùn (ella la spordscha üna charta e sorta).

Berta: Che scriv'el? (Legia svelt.) Na, quecò nu poss eau supporter. Eau al stögl ir zieva —

IX. Scena.

Cilgia, Berta.

Cilgia (stand sü e giand vers Berta): E tü stest co!

Berta: Ma eau t'aröv, chera mamma, mieu hom, mieu hom — (ella lascha cruder la charta).

Cilgia (la piglia sü): Üna charta da tieu hom? Lascha vaira!

Berta: Na, na!

Cilgia (legia): „Chera Berta! Fintaunt cha ta mamma ais tar te, nu turnarò eau a chesa. Tieu hom Paul.“ (Stutta): Tieu hom *Paul*.

Berta (sbassand ils ögls): Paul.

Cilgia: Tieu hom nun ais dunque partieu, el ais co?

Berta: Schi:

Cilgia: M'insömg eau? Quel signur nun eira forsa —

Berta (combattand cun se stessa): Chera, buna mamma — mieu quino — mieu hom — eau — el (as büttand al culöz da *Cilgia*): Perduna'm, eau he lavuro our tuot quista fatschenda — Guarda, mieu hom avaiva nosch' ideja dallas söras e nun at volaiva vair ad üngün cuost, ed allura — allura — avaiva el —

Cilgia: El nun am vulaiva vair. T'il he eau forsa fat qualchosa d'mel?

Berta: Na, na, begn per que — be pregüdizi! — Cur ch'el discurrit taunt mel dallas söras e vulaiva partir, allura l'imnatschet eir eau d'ir davent — tiers te — ed allura as decidit el da rester — e da's der our per sieu frer Giachem, chi niauncha nun exista.

Cilgia (ün po permaleda): Vus vais dunque giuò cumedgia cun me? Ah, quecò es propi begl. E l'istorgia da tia disfortüna cun Paul?

Berta (chappa): He eau invento.

Cilgia: Hest tü invento? (Posa, ella vo vers la maisa, inua ais sieu chapè.) Eau nun vögl disturber pü inavaunt vossa fortüna e partirò süil momaint.

Berta: Na, na, ma chera, buna mamma, que nu suos-chast tü fer. Na, in üngün möd. Perduna'm. Paul nu savaiv' ünguotta, ch'eau gess a dir têlas manzögnas. Eau fet que a fin da bain. Eau al vulaiva musser e comprover, che buna söra cha tü est. Ed uossa ho el udieu, in che möd cha tü il trattast, e cu cha tü hest piglio sa part.

Cilgia: Que vo tuot fich bain. Ma güdo, sco cha que pera, ho que del diamper poch.

Berta: Melavita! E tü l'hest pür tgnieu sü, scu cha pochassan fat. Oh, che povra disfortüneda cha sun uossa, el ho la glüna sü per te ed eir tü sü per me.

Cilgia: Quieta't. Eau nun avarò pü la glüna. Eau travunderò tuot. Uschea — ed uossa do'm ün bütsch (ella bütscha a *Berta*).

Dall'otra vart sun eau taunt containta, cha tü est fortüneda cun tieu hom. Ma, natürelmaing, vous essas fortünos be sainza me e perque giarò eau per mieu fat e's lascherò sulets (piglia sieu chapè).

Berta: Tü voust dunque propi ir davent?

Cilgia: Poss eau auncha ster co? Quista charta da tieu hom nu discuorr'la cler avuonda?

Berta: Que ais bain vaira, el scriva usche — ma na, na, eau e tü nus nu'ns laschains taunt cumander dad el. Lascha ch'el giaja, el turnarò bain darch inavous.

Cilgia: Forsa, ma cura e cu? Sch'el am chatta co, po el propi dir, ch'eau al saja aint ils peis, e que nun vögl eau absolutamaing brich.

Berta: Ma schi nun voust propi na ster co? (Sortan tuottas duas a dretta.)

X. Scena.

La stanza resta vöda per ün momaint, allura aintra *Paul* davousvart, plaunet, guardand intuorn.

Paul: Ün buonder he eau hain ün terribel da savair, che effet cha ma charta ho fat! In ogni möd savarò uossa duonna Cilgia, a chi ch'ella cun buna maniera ho musso l'üsch, e sgür ch'ella nu varò la meldra glüna. Ma sch'eau vess savieu — e Berta savaiva que bain avuonda — chentüna duonna d'or cha quista mia sö—sö—ra ais, allura füss que bain ieu otramaing. Ma uossa — (l'üsch a dretta s'evra) vegnane. Eau poss dalum sentir, cu ch'ella discuorra sur da me (el as zoppa davous la maisina dellas fluors).

XI. Scena.

Paul. *Duonna Cilgia* tratta aint e *Berta* vegnan da dretta.

Berta (a sa mamma a dretta): Ma, schi nu voust ster co almain fin quista saira? Mieu hom nu po già esser da retuorn fin damaun.

Cilgia: Que cha tü voust fer, fo pü bod pussibel! Eau nu vögl render mel per mel. Cur ch'el tuorna, al stoust tü pudair dir, cha la noscha söra al ho dalum fat per cumand.

Paul (per se): Sapperlot, che söra d'or, eau l'he fat tüert, grand tüert!

Berta: Sest che, mamma, eau vegn cun te e quecò sarò il dret chastih per Paul, perchè sainza me nu so'l pü ster.

Paul (per se): Guarda be co!

Cilgia: Che t'impaisast eir, mieu infaunt. In quel cas pudess tieu hom cun radschun clapper la glüna sü per te. In da quista sort d'chosas sto la *duonna* fer per cumand al hom. Nun ho que nom già nella bibgia: tü dessast banduner bap e mamma e se-guiter a tieu hom?

Paul (per se): Ün aungel — ma söra ais ün vair aungel! Scu quella nun lasch'eu pü our chesa!

Berta: E tü nun hest pü la glüna sü per nus?

Cilgia: Ne sü per te, ne sü per tieu hom, sch'el m'ho eir ün po parmaleda, aunz cu'm cognuoscher. Ed uossa svelt ün cuort cumgio. La charrozza spetta avaunt porta. Scha tieu hom at permetta, am fest allur'üna vouta üna visita!

Paul (per se): Eau nu'm poss pü tegner. Avaunt üna têla duonna stögl eau ir a'm inschnuglier.

Cilgia: Sto bain, adieu! (Ella bütscha a Berta.)

Berta: Sto bain!

Paul (gnand svelt a parair): Na, ünguotta sto bain. Ella sto co! (S'inschnugliand avaunt *Cilgia*): Ch'El' am parduna, chera söra. Tuot que ch'eu he fat, m'arügl'eu our ils ögls. Üna duonna la cum-gagna scu Ella, nu po avoir pü lönch la glüna sü per me.

Berta: Paul, cher Paul!

Paul: Ed uossa di eau, pü gugent morir cu La lascher partir. Ella sto ster co, per mia part fin al di del güdizi e'm parduner.

Cilgia: Ch'El stetta sü, Paul. El nu'm cognuschaiva. Eau nun he ünguotta da'L parduner.

Paul: E resta co?

Cilgia: E rest.

Paul (saglind in peis): Bravo! Quecò m'ais il di il pü fortüno da ma vita. (A dretta Berta, a snestra *Cilgia*, trand a se tuottas duos — a Berta): Sest, que es bun ch'eu nun he imprens a cognuoscher a ta mamma aunz cu a ti. Perchè forsa avess eau allura marido ad *ella* e na a ti.

Cilgia: Simuladur!

Berta (imnatschand): Noschum cha tü est!

Paul: Che voust? Nun essans ün bel pêr: Eau e ma söra?

